ZEEUWS Weerzien

Nr.30 achtste jaargang - najaar 2026 | GRATIS krant vol herinneringen | Stichting Zeeuws Weerzien

Welke juffrouw is de liefste? En welke meester? Als de juf die vraag op het schoolbord schrijft, weten de kinderen meteen welk antwoord ze moeten geven. In deze krant de keuze van vele kinderen, die inmiddels de zestig, zeventig en tachtig zijn gepasseerd.

Er stond een heer voor de klas

Dit herfstnummer van Zeeuws Weerzien gaat terug naar de tijd van aap, noot, Mies, kroontjespennen en griffels. Juffen en meesters kleurden vele jonge jaren. En zorgden voor levenslange herinneringen. Meestal zoet. Meestal.

door Jan van Damme

Vrijdagmiddag. De herfstzon laat de krijtstofjes rond de lessenaar oplichten. De week zit erop. Nog een uurtje zingen, schriften en boeken in de kast, de inktpotjes dicht. Op de kapstok naast de gangdeur hangt zijn hoed klaar voor het weekend. Nog twee minuten. Hij heeft de grote schoolbel al in zijn hand.
Het is een herinnering, in de loop der jaren misschien een tikje nostalgisch gekleurd. Onze Meester. Onder zijn hoed een zilvergrijze kuif die altijd in vorm zat. Glimmende Van Bommelschoenen. Een driedelig maatpak, geruit of met een gedistingeerd streepje.

Bliksemen

Onze bovenmeester was een heer. Hij deed er in elk geval alles aan om zo over te komen. Hij lichtte zijn hoed voor ouders. Zijn ogen, uitvergroot achter blinkende brillenglazen, konden lachen.
En bliksemen.
Begin jaren zestig paste hij nog achteloos in het rijtje burgemeester, pastoor, dominee en notaris. Met een onafscheidelijk sigaartje.
In de klas trok hij schielijk een stofjas over zijn nette pak. Tegen het krijtstof en de inkt. Want wij schreven nog met kroontjespennen. Rechtsboven in ons lessenaartje zat een inktpotje. Roze vloeipapier behoorde tot de vaste uitrusting. En we hadden een inktlap – ik was het bijna vergeten.
Meester had zijn voorkeuren. Vooral de dochters van boeren met tientallen hectares land konden weinig kwaad doen. Kwam je daarentegen met een verknipte spijkerbroek uit een kroostrijk gezin, dan moest je heel wat punten extra scoren voor een compliment of een 'goed gedaan'-stempeltje. Nederig en met een knikje meldde je je bij het spaarzaam lachende heertje op zijn verhoging.

Rangorde

Ook de klas kende een rangorde. Bij de deur zaten de pakweg zes kinderen van wat nu groep zes heet, toen de vierde klas. In het midden de paar kinderen van groep zeven. Bij de ramen met het matglas zaten de jongens en meisjes die klaargestoomd werden voor de middelbare school. Voor de meesten lag de ambachts- of huishoudschool in het verschiet. MULO of HBS? Dan moest je wel heel hoge cijfers halen.

Mijn bovenmeester? We mochten met de klas meedoen aan een opstelwedstrijd van Natuurmonumenten. Mijn handschrift was matig tot slecht. Alle ogen waren gericht op de foutloze, glimmende werkstukken van de lievelingen van de meester.
Toen mijn vlekkerige opstel met de eerste prijs per post terugkwam, had meester maar één opmerking: 'De winnaar is niet altijd de beste.'
Die les heb ik onthouden.

Meester is een verzachte herinnering geworden aan een tijd die voorbij is. Een man in pak, met een beigegele stofjas eroverheen.

Volgende keer: Op pad met tram, bus, trein of boot

Een auto hadden we niet, op de fiets of te voet was soms te ver en de bromfiets van vader of moeder was te koud. Dus reisde je met het openbaar vervoer.

Heel lang geleden reden er nog trams: op Walcheren en Schouwen-Duiveland bijvoorbeeld. Overal waren lijnbussen, die in onze herinnering altijd op tijd kwamen en je de hele dag door overal naar toe brachten. De trein was een feestje en de boot een avontuur. En, als je wat ouder was, kon je ook liften. Heel vroeger kon je zelfs meerijden met Van Gendt en Loos.
Ons winternummer, dat in januari verschijnt, gaat over openbaar vervoer. Wie heeft er herinneringen aan? Stuur die - liefst met foto - naar: Redactie Zeeuws Weerzien, Postbus 33, 4350 AA Veere of mail het aan: redactie@zeeuwsweerzien.nl

'Makker' van de meester

Pagina 7

Onuitwisbare indrukken

Pagina 13

Knettergek van wiskunde
Pagina 14

Je komt een berg te weten over Walcheren als lid van de Heemkundige Kring Walcheren

Ontdek alles over het Walcherse heem in onze lezingen, excursies en het boeiende kwartaalmagazine *De Wete*, dat je als lid gratis ontvangt.

Word lid voor maar € 25 per jaar! www.hkwalcheren.nl

zorgt in zeeland svrz

www.svrz.nl

"Hoewel mijn stem nu wat zwakker is, geef ik mijn passie voor het vermaken van mensen niet op"

Bij SVRZ weten we dat u nog steeds dezelfde persoon bent als vroeger. Daar passen we onze zorg op aan, zodat u kunt zijn wie u bent.

Jezelf zijn bij SVRZ

Lees hier het verhaal van meneer De Smit.

'Mijn opa is dood.'
Ik heb mijn voet nauwelijks over de drempel van de voordeur gezet of hij komt al naar me toe.
'Mijn opa is dood.'
Het kleine kindje pakt mijn hand.
'Wil je hem zien?'
Zeker van zijn zaak neemt hij me mee naar de kamer waar opa in de kist is opgebaard. Opa's werkkamer. Nu de kamer waar iedereen van de familie nog even bij hem kan zijn.
In de kist ligt een prachtige tekening.
'Ik kan opa goed zien. Fijn hè, dat je naar hem toe kan,' zeg ik. 'Maar hoe doe jij dat dan?'
Het jongetje is veel te klein om in de kist te kunnen kijken.
Hij loopt naar zijn oma en steekt zijn handen uit. Oma tilt hem op.
'Gewoon, samen met oma.'

Monuta
Adrienne Klein

Kinderen zijn onbevangen. Ook als het gaat over de dood.
Ze pakken volwassenen soms letterlijk, maar in ieder geval altijd figuurlijk bij de hand en leiden ze door die moeilijke tijd van afscheid nemen heen.
Zij kunnen dat beter dan menig volwassene: verdrietig zijn, open zijn, eerlijk zijn, moedig zijn, invoelend zijn.
Daarom is ons advies altijd: laat de kinderen erbij zijn, betrek ze. Goed voor henzelf, en voor alle anderen.

Monuta Adrienne Klein: infoklein@monuta.nl / 0118 - 412 760

Zeeuwse ALMANAK

Spijbelen

Eindelijk was het zover: hij mocht naar de kleuterschool. Net als zijn vriendjes kwam hij dan in de klas bij die lieve juffrouw, die zo leuk kon vertellen en allerlei gekke spelletjes met de jongens en meisjes speelde.
Maar dat viel tegen. Papa en mama hadden anders beslist, hij ging naar een andere school, dat deden alle kinderen van hun kerk. Ze hadden daar ook lieve juffen, maar ze waren niet zo 'speels'.
Hij probeerde het een paar weken, ging keurig naar 'zijn' klasje, maar ontdekte toen wat spijbelen is. Dus, in het geheim naar die lieve juf!
Dat lukte een paar dagen. Tot die zijn ouders op de hoogte stelde. Het bleef levenslang zijn frustratie.
Nadat hij de 50 was gepasseerd vierde hij met die lieve juf nog heel wat keren samen carnaval. Of hij daarvoor spijbelde van zijn werk is niet bekend.

Colofon

Zeeuws Weerzien is een gratis krant vol verhalen over het Zeeland van de vorige eeuw. Om zelf te lezen, maar vooral als aansporing om samen met anderen herinneringen op te halen en zo interactie te bevorderen. De krant verschijnt 4 x per jaar in een oplage van 40.000 exemplaren en wordt verspreid in heel Zeeland: in Zeeuwse bibliotheken, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeentehuizen, musea, boekhandels, huisartspraktijken en bij diverse lokale ondernemers zoals supermarkten. Een actueel overzicht van distributiepunten evenals een digitale versie van de krant, treft u aan op onze website Zeeuwsweerzien.nl.

Uitgever
Stichting Zeeuws Weerzien: Postbus 33, 4350 AA Veere; zeeuwsweerzien.nl; secretariaat@zeeuwsweerzien.nl
Redactie
Peter de Jonge (hoofdredacteur), Margreeth Ernens (website, eind- redactie), Peter Blom (Zeeuws Archief), Johanna Brouwer, Jan van Damme, Jan Dirk van Scheyen, Wim van Gorsel (ZB| Bibliotheek van Zeeland), Mieke van der Jagt, Louis Kesteloo (puzzel), Albert Kort, Jopie Meerman-Ottevanger, Danker Jan Oreel (cartoon), Ali Pankow, Willem Staat, Peter Verdurmen, Rinus Willemsen (column).
Vormgeving
Leo Minnaard
Illustratie voorpagina
Doeken van Yan/Maryanne van Winden
Advertentieverkoop
Origin Marketing
adverteren@zeeuwsweerzien.nl
Distributie
Truus Sepers: distributie@zeeuwsweerzien.nl
Leesbijeenkomsten
Rina Cevaal: leesteams@zeeuwsweerzien.nl
Projectcoördinatie
Hanneke de Vroe: redactie@zeeuwsweerzien.nl

Bij het samenstellen van deze krant is met zorg getracht alle rechthebbenden m.b.t. beeld- en archiefmateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat (foto) rechten zijn geschonden, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie via redactie@zeeuwsweerzien.nl

Verdwenen beroepen: Lerares op de huishoudschool

Een leven lang 'mejuffrouw'

In sommige 'hogere' kringen werd de school enigszins meesmuilend ook wel de 'spinazieacademie' genoemd. Deze school, voortgekomen uit de in 1888 opgerichte Haagse Kookschool, was vooral bedoeld om meisjes enigszins voor te bereiden op een rol als dienstbode, huishoudster, huisvrouw en moeder.

door Wim van Gorsel

Kookles op de huishoudschool in Vlissingen, 1967.
Foto: PZC. Bron: ZB/Beeldbank Zeeland, rec.nr. FO157843

Op het lesprogramma stonden vakken als koken, naaien, wassen, strijken en kinderverzorging. Ook aan basisvaardigheden die bij het huishouden van pas konden komen, zoals het bijhouden van een huishoudboekje of handwerken, werd in de opleiding volop aandacht besteed.
De eerste twee jaren volgden leerlingen van de huishoudschool min of meer dezelfde vakken. Daarna, in het derde jaar, konden leerlingen zich specialiseren, bijvoorbeeld in koken, naaldvakken of tekenen/schilderen. Voor veel meisjes was het tot de jaren '70 min of meer een vanzelfsprekendheid dat men na de lagere school naar de huishoudschool ging.

Opeten

Binnen het vakkenpakket van de huishoudschool nam vooral koken een belangrijke plaats in. Wekelijks werden er vele uren aan het vak besteed en leerlingen mochten (of moesten?) hun eigen maaksels na de les vaak zelf opeten of mee naar huis nemen. Niet altijd tot ieders genoegen overigens.
Om lerares aan de huishoudschool te kunnen worden moesten meisjes een opleiding aan de Goese vakschool volgen. Als vooropleiding werd een ULO-opleiding gevraagd of een vergelijkbaar diploma. Vanuit Zeeuws-Vlaanderen kon men overigens ook in Gent terecht, waar een soortgelijke opleiding bestond.
De leraressen aan de huishoudscholen waren zonder uitzondering altijd ongetrouwd, 'mejuffrouwen' en lieten zich – vaak hun hele leven lang - ook zo noemen; zelfs als men de pensioengerechtigde leeftijd al lang was gepasseerd. Als deze 'mejuffrouwen' tijdens hun beroepscarrière toch in het huwelijk traden stopten ze resoluut met werken. Hun man werd geacht in hun levensonderhoud te voorzien en de regel was dan ook dat ze ontslag kregen.
Tot 1968 – toen de Mammoetwet werd ingevoerd – was de huishoudschool een belangrijk speler binnen onderwijsland. Daarna kreeg het de naam Lager Huishoud- en Nijverheidsonderwijs (LHNO) en werd het ook voor jongens toegankelijk. In dit LHNO werden huishoudschool en ambachtsschool geleidelijk geïntegreerd. Meisjes konden nu ook in de technische vakken terecht; jongens ook in de verzorgende vakken.

Met het verdwijnen van de huishoudschool verdween ook het beroep van lerares op dit schooltype.

Landbouwhuishoudschool te Schoondijke met voor de klas mevrouw Schijve uit Oostburg, ca. 1960. Herinnering uit 2008 van een oud-leerlinge: „Ook ik heb van haar les gehad op de huishoudschool en weet nog dat zij veel moeite deed om ons 'oude' Nederlandse liedjes te leren zingen."
Foto: O. de Milliano. Bron: ZB/Beeldbank Zeeland, rec.nr. FO059308

Danker Jan Oreel

Nog een 1 voor de moeite!
Toch aardig van haar, niet?

Piet Roorda van Eysinga: Meester van de mossen

Zijn voornaam was Piet maar iedereen op school kende hem als Ko. De biologie- en scheikundeleraar maakte deel uit van een illuster bijnaamtrio. Leerlingen van een zekere leeftijd van Sint-Eloy, de katholieke scholengemeenschap in Oostburg, kunnen het rijtje na zoveel jaar nog zó opdreunen: Ko, Kokkel en Kuif. Kokkel gaf Frans, niet het makkelijkste vak, Kuif was de strenge leraar Duits.

door Peter Verdurmen

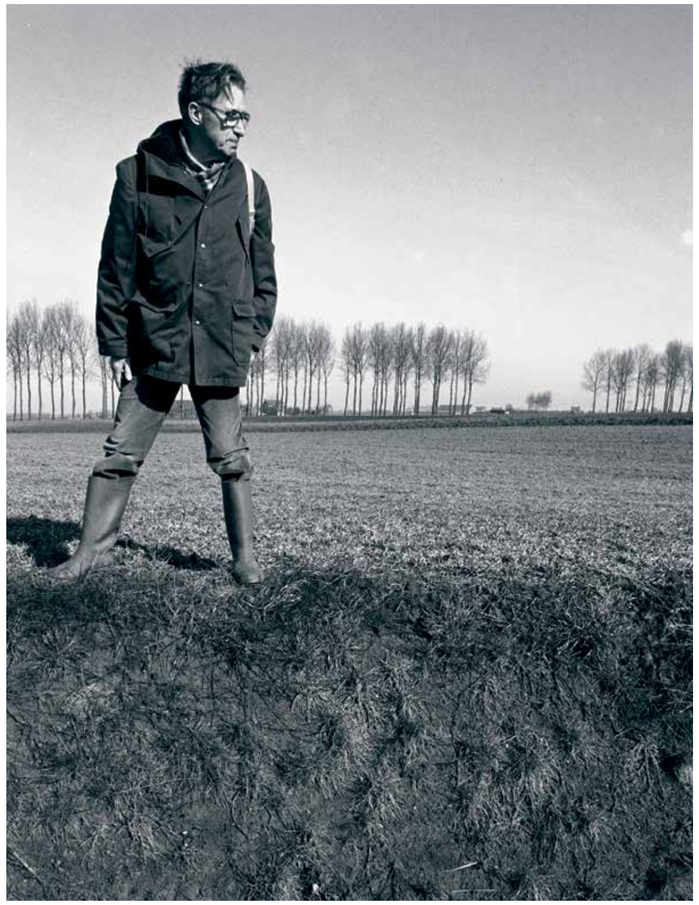
Ko, alias Piet Roorda van Eysinga, zullen velen zich herinneren als een markant, wat gesloten man die zijn leerlingen soms aansprak met 'lieden'. De Oostburgse biologiedocent deelde in de klas zijn grote zorgen over het milieu. Toen was hij een roepende in de woestijn. Zure regen ('Huh, zure regen?') kan uitdraaien op een ramp, hield Roorda zijn jonge toehoorders voor.

Scheikunde in de praktijk. Met formules op het bord legde hij helder uit dat zwaveldioxide en stikstofoxide, die vrijkomen bij het verbranden van fossiele brandstoffen, in de lucht reageren met waterdamp, zuurstof en andere stoffen. Het zwavelzuur en salpeterzuur mengen zich met wolkendruppels met als gevolg zieltogende bossen.

Biotoop

Etienne de Meijer heeft Piet Roorda van Eysinga als docent gehad. De biologieleraar moet een zaadje geplant hebben bij de IJzendijkenaar, die in Wageningen plantenteelt ging studeren.

De anekdote is veelzeggend. „We moesten van Roorda een werkstuk maken over een biotoop. De meesten hadden niet zoveel zin in de opdracht en leverden een 'telefoonboek' in vol knip- en plakwerk. Ik vloog de opdracht anders aan. Ik vroeg me af hoe Zeeuws-Vlaanderen er uit zou zien als de natuur compleet z'n gang kon gaan. Ik onderzocht de natuurlijke vegetatie in spontaan ontstane bosjes. Al met al telde het werkstuk hooguit een kantje of tien, vijftien. Je raadt het al: ik kreeg een negen, menigeen moest het doen met een mager zesje of zeventje. Dat leverde natuurlijk scheve gezichten op in de klas. Roorda waardeerde het dat ik het veld was ingetrokken."

Piet Roorda van Eysinga, die biologieles gaf op Sint-Eloy in Oostburg, speurt de slootkant af naar bijzondere mossen. | Foto: Peter Verdurmen

Etienne de Meijer herinnert zich een raadselachtige uitspraak van hem: 'Eerlijk is vals'. Kortgeleden kwam de IJzendijkenaar er bij toeval achter waar die vandaan kwam: uit 'Hamlet' van Shakespeare. „Roorda en Shakespeare, die combinatie zag ik niet aankomen, haha."

Mossen

Dat de man wat met mossen had, was algemeen bekend. Wie op internet op zijn naam zoekt krijgt echter nauwelijks hits. Zijn gouden onderzoeksjaren dateren van voor de digitale revolutie. Roorda beschouwde mossen en korstmossen als poortwachters van de natuur. Ze reageren snel op veranderingen in het klimaat en luchtverontreiniging. Nederland is een mossen-eldorado. In ons land komen wel 600 tot 700 soorten voor. Roorda van Eysinga ging als mos-onderzoeker systematisch te werk: Zeeuws-Vlaanderen was opgedeeld in kilometerhokken. Het determineren van de gevonden mossen en korstmossen was een monnikenwerk, waar de man zich helemaal in kon verliezen. In de Bryologische en Lichenologische Werkgroep in Nederland — oftewel de wereld van mos-onderzoekers — geldt de docent van Sint-Eloy jaren na zijn overlijden nog altijd als een autoriteit.

Klappen voor de meester

De strafregels die een onderwijzer uit Zierikzee een jongetje gaf kwamen hem duur te staan, zo meldt het Zeeuws Dagblad van 1957. De vader van het ventje was het er niet mee eens en ranselde de leerkracht af. Ondanks latere excuses veroordeelde de politierechter in Middelburg de dader tot een boete van dertig gulden.

'Rode' oortjes

Laat ik vooropstellen dat ik alleen maar leuke herinneringen heb aan mijn schooljaren. Zowel op de lagere school als de middelbare school, de MULO, heb ik geen frustraties opgelopen. Integendeel, de mooie herinneringen komen heel af en toe nog boven drijven.

door Jopie Meerman

Zeker nu er gevraagd wordt naar je lievelingsmeester of juf.
Voor mij was dat meneer Jos Brusse. Op de foto steekt zijn hoofd met krullen boven de groep jongens en meisjes en collega's uit. Ook zijn verhalen staken boven alles uit.
Uiteraard werden de verhalen uit de Bijbel mooi verteld, maar het wekelijkse voorlees/vertel-uurtje in klas vier was wereldberoemd op de Christelijke Nationale School in Tholen. De avonturen van De rode Pimpernel, Sir Percy Blakeney, waren vergelijkbaar met Zorro.
Het optreden van meneer Brusse deed ons vergeten dat we gewoon in Tholen woonden. We gingen met De rode Pimpernel mee. En als het uur voorbij was, moest je wennen aan de rust van de Thoolse straten.
Rode pimpernel, je ziet het af en toe langs de kant van de weg staan. 'Guichelheil' is de naam van het plantje. Zo klein, zo nietig. Ach, what's in a name... om met die andere bekende Engelsman te spreken.

Meester Jos Brusse (bij het pijltje) stak ook met zijn verhalen overal bovenuit.
Foto ingekleurd met ChatGPT

Goed voorbeeld, doet goed volgen

De wijze waarop iemand een verhaal vertelt, maakt in de regel meer indruk dan de feitelijke inhoud van het verhaal. Bovendien beklijft het ook langer. Zo loop ik geregeld oud-leerlingen tegen het lijf, die me complimenteren met de 'boeiende' lessen waarop ik ze in het verleden heb getrakteerd en die ze zich nog levendig voor de geest kunnen halen. En dan te bedenken dat velen van hen inmiddels de zestigjarige leeftijd hebben bereikt. Aangezien enige ijdelheid mij niet vreemd is, klinken hun woorden mij dan ook als muziek in de oren.

door Albert Kort

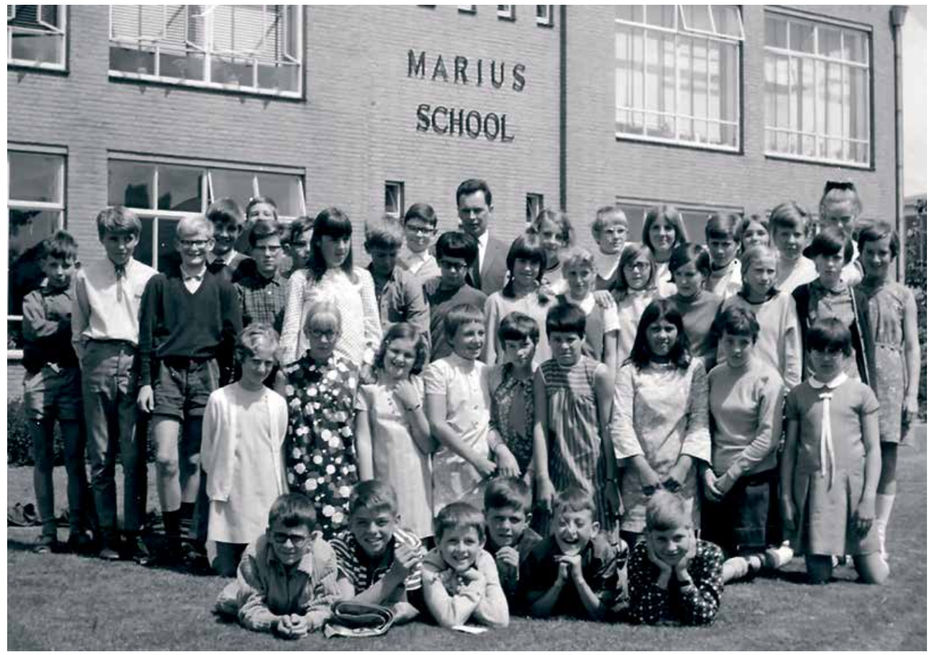
Op de vraag wat ze zich nog uit de geschiedenislessen weten te herinneren, blijven de meesten echter het antwoord schuldig. Kennis, inzicht of technische vaardigheden heb ik ze kennelijk niet bijgebracht en evenmin heb ik bijgedragen tot hun latere maatschappelijke carrière. Betekent dat dan dat mijn werk helemaal voor niets is geweest? Dat denk ik niet. Waarschijnlijk werden ze gegrepen door mijn enthousiasme voor het vak en heb ik daarmee niet alleen hun belangstelling verbreed, maar ook hun algemene ontwikkeling gestimuleerd. Want juist die dingen heb ik te danken aan mijn favoriete docenten van weleer.

Exotische verhalen

Ik heb er meerdere, maar slechts eentje steekt er voor mij met kop en schouders bovenuit, namelijk meester Hoondert van wie ik in de vijfde en zesde klas van de katholieke Mariusschool in Goes les kreeg. Bij hem boeide de les voortdurend, om de eenvoudige reden dat hij zielsveel van zijn vak hield. Al was het nog zo heet in de klas of plensde de regen tegen de ramen: de klas sloeg er nauwelijks acht op. Vaak waren het exotische verhalen uit verre landen.
Kruisridders, zoals Richard Leeuwenhart die in het 'Heilige land' de strijd aangingen met 'ongelovigen'. Ontdekkingsreizigers die in Amerika en Azië nieuwe gebieden verkenden en hun leven in de waagschaal stelden om hun doel te bereiken. Toen de meester bijvoorbeeld vertelde over de barre overwintering van Willem Barentsz. en Jacob van Heemskerck op Nova Zembla liepen de rillingen over mijn rug, zelfs tijdens een les midden in de zomer. En ik weet nog goed dat toen hij een keer uitgebreid inging op het barbaarse optreden van de bloeddorstige Alva, er een meisje in de klas was dat onpasselijk werd en zowat in zwijm viel.

Schoolplaten

Smeuïge verhalen, meestal geïllustreerd met de bekende schoolplaten van Isings waarop taferelen uit het vaderlandse verleden stonden afgebeeld. Kortom, de meester trakteerde ons op aanschouwelijk onderwijs. En wie weet is dat de reden geweest waarom ik uiteindelijk voor het vak geschiedenis heb gekozen en daar jarenlang les in heb gegeven.

Mariusschool in Goes. | Foto: Collectie Albert Kort

Beroemde schoolplaat met de overwintering van Willem Barentsz op Nova Zembla.

Dagdromen in de schoolbanken

In de beginjaren '80 had de PZC een bijlage voor kinderen: De Krullebak. Dat werd toen nog geschreven zonder tussen-n, want die werd pas in 1995 ingevoerd. Kinderen konden er (anoniem) hun verhalen in kwijt. Een - naar we aannemen - meisje gaf op 8 september 1981 een van haar dromen prijs:

„Wat een problemen alweer. Zit ik nauwelijks drie weken op school en heb ik me alweer vreselijk belachelijk gemaakt.
We hadden geschiedenis van Johan, die grote knappe vent met die baard. Hij had het over de middeleeuwen en over kastelen en zo en ridders. En ik zag hem al zitten op zo'n mooi zwart paard met een helm en een pluim. En ik natuurlijk als jonkvrouw met mijn zakdoekje wuiven en zo. Helemaal te gek.
Ik zat zo lekker weg te dromen. Hij nam me in z'n armen en fluisterde lieve dingen in mijn oor.
Net toen ie me wou kussen zegt ie: „Zit je gemakkelijk zo." Dus zeg ik: „Ja hoor schat, prima", waarop natuurlijk de hele klas blauw ligt van het lachen.

Ik bleek dus heerlijk onderuitgezakt in m'n stoel te zitten met m'n ogen dicht.
Ik schaamde me rot.
Morgen alweer geschiedenis.
Ik denk dat ik me maar ziek meld of zo."

Kostuum besmeurd

De Stem bericht op 16 mei 1959 over een oud-leerling van de jongensschool in 's Heerenhoek, die een meester tegen een bak duwde. De onderwijskracht viel en diens pak kwam onder de inkt te zitten.

De dader wilde zijn broertje wreken, dat evenals hijzelf vroeger, slecht zou zijn behandeld. Dankzij ingrijpen van het hoofd der school en de vader van de aanvaller werd erger voorkomen. Resultaat: een week gevangenisstraf en een boete van 30 gulden.

Boogjeshuwelijken werden ze genoemd op kranten-redacties en er werd neerbuigend over gedaan: altijd dezelfde foto's van schoolklassen die hun juf of meester op de trouwdag met een ereboog of erehaag een eerbetoon brachten bij het verlaten van het stadhuis of de kerk.
Maar voor de hoofdrolspelers en de kinderen was het een onvergetelijk hoogtepunt. Zoals op deze foto uit juni 1973 toen leerlingen van de openbare lagere school uit Sluiskil hun onderwijzer C. Barbé verrasten toen hij in Aardenburg in het huwelijksbootje stapte met mejuffrouw A. Buijze. Kinderen stonden glunderend klaar toen het jonge paar de r.k. kerk in Aardenburg verliet. Meester Barbé was die dag de favoriete meester. | Foto PZC

Jos Radstake, nog met wilde haardos, in het begin van zijn loopbaan als leraar Nederlands.

'Wees jezelf, speel geen rolletje'. Dat is de belangrijke les die Jos Radstake, gepensioneerd leraar Nederlands uit Zierikzee, in 1978 leerde van zijn collega Laurens Tuinema op de school het Roerdomplaan in Rotterdam, het latere Albeda College.

door Ali Pankow

Jos Radstake: 'Speel geen rolletje'

Jos nam die les ter harte en bedacht daarop een eigen metafoor: 'Hoe wist ridder Arthur het zwaard uit een steen te trekken? Hoe krijg je een paard in beweging? Hoe krijg je een leerling gemotiveerd? Door eerst te duwen en dan zachtjes te trekken'. Jos heeft het nooit gehad op 'streng zijn' en 'straf geven'. Dat werd hem wel geadviseerd toen hij na 24 jaar lesgeven in Rotterdam naar Pontes Pieter Zeeman in Zierikzee kwam.

Gehospiteerd

,,Na lange tijd voor jong-volwassenen, stond ik daar ineens voor brugklassers. Ook dan is jezelf blijven belangrijk. Had ik bijvoorbeeld een keer 'nablijven' opgelegd, dan vroeg ik aan het einde van de middag als ze kwamen: 'Wat kom je doen?'. Ik was het dan vergeten. Dus zo'n rol van streng zijn, werkt dan natuurlijk niet."
Jos kwam destijds min of meer bij toeval in het onderwijs terecht. ,,Ik hield altijd van lezen en koos wel voor de docentenopleiding Engels en Nederlands, maar niet met de bedoeling voor de klas te gaan staan. Toen ik later in Leiden Nederlands ging studeren, informeerde ik wel bij de school het Roerdomplaan, waar ik gehospiteerd had, of ik daar een paar uurtjes per week les kon geven. Dat kon en ik ben daar dus 24 jaar gebleven omdat ik het geweldig leuk bleek te vinden."
De leerlingen daar kwamen vanuit het beroepsonderwijs met ambitie wat hogerop te komen en bleken gemotiveerd. Jos liet hen graag kennis maken met de schoonheid van de Nederlandse taal en literatuur.

Inspiratie

,,Zelf heb ik me tijdens mijn studie vroeger ook met zoveel plezier laten inspireren door belangrijke docenten. Bijvoorbeeld Harry Bekkering, de latere hoogleraar Nederlands en gespecialiseerd in kinder- en jeugdliteratuur. En natuurlijk H.A. Gomperts, bij wie ik een Multatuli-college kon volgen en zeker ook toenmalig docent Anton Korteweg, later directeur van het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum in Den Haag. Dit soort inspiratiebronnen kunnen zo belangrijk voor je zijn."

Juf mag blijven na het huwelijk

Tot eind jaren vijftig van de vorige eeuw was het vaste prik: als de schooljuf ging trouwen kreeg ze ontslag. Want getrouwde vrouwen moeten voor hun man en gezin zorgen en dat valt niet te combineren met werken.

Daar zette de Tweede Kamer in 1959 met ruime meerderheid een dikke streep door, zo meldde de PZC op 16 mei. Vier jaar eerder maakte het parlement al korte metten met het automatisch ontslag voor trouwende vrouwelijke ambtenaren. En in 1956 sneuvelde de 'wet handelingsonbekwaamheid'. Die bepaalde dat getrouwde vrouwen geen geld mochten uitgeven zonder toestemming van de echtgenoot.

De gewoonte dat juffen na hun huwelijk ontslag kregen of namen, werd echter nog tot ver in de jaren zestig gehandhaafd.

Die stoeng wa slungelig tegen die paole

Een plank, mooi glad geschaafd van 20 cm breed en ongeveer 1.20 m lang, meer niet."

Da was zô ongeveer alles wat ie zei, m'n leraor têêken en 'andenarbeid. Ik dienken da 'k 'n jaor of vuuftiene was en ik zat op d'ulo in de Walstraote in Terneuzen. 'n Oud gebouw uut de jaoren twintig mee grôôte lokaolen en 'n brêêje gangk. In 't êêste lokaol an de lienkse kant was 't 'andenarbeidlokaol. Daor wil ik het noe 's mee judder over 'ên. 't Was dao gêên rommeltje. Alles lag op de goeie plekke. Papier, kartoen, inkt, vèrve en 't rook d'r ook altied naor iets, wao dat 'k gêên woorden voo kan vinnen.
Ik von 't daor altied gezellig. Vanwege de privicy noem 'k de naome van de leraor nie. Die kon goed orde 'ouwen en je mocht dao rondlôôpen, kieken en praoten. Dat was daor 'êêl anders bie die andere vakken. Man, wat konnen dao die lessen toch lange duuren. Stille zitten, luusteren en schrieven. Da was niks voo mii in die tied. Mao bie 'andenarbeid, dao was dat anders!
Noe over die planke. Ik was toch wel benieuwd wat me dao mee mosten doen. Bie de timmerman 'aolende kik een planke en onder m'n rekkers dermee nao Terneuzen. In de klasse wier 't duudelijk verteld. ,,Hierop tekenen jullie een slungel van een jongen die tegen een lantaarnpaal een sigaret staat te roken." Ik weten 't nog as de dag van gisteren. De leraor zei het humoristisch mee 'n bitje zelfspot. Zô van: joengens, da's noe toch voo judder wel duudelijk ee? Ik zag 't in z'n ôôgen. Natuurlijk vroegen me gêên vèdere uutleg! Zukke grapjes 'ao tie mêêr. Dat vond 'k ook leutig.
Die planke 'èn 'k jaoren bewaord. Vorig jaor is tie de deure uutgegaon. 'n Joengen mee 'n rôôie slobbertui en 'n donkerblauwe broek stond d'rop. Onder 'n ouwerwetse groene lantèèrn. Die gaf wat geelachtig licht. Natuurlijk stond ie te rôôken. Blauwe rôôk kariengelde om'ôôge. De sigrette was 'alf opgeroökt en z'n wiesvienger was al 'n bitje bruun. Alles in vetkriet onder een blienkend laogje fernis. En dao zat glad gêên bitje vaort in dat vintje.
Kiek, dienk 'k noe bie m'n eigen: dat was noe 's 'n goeie opdracht voor ons, opgeschoten joengers!

Rinus Willemsen uit Biervliet is een van de streektaalsprekers die in Zeeland. Speciaal voor Zeeuws Weerzien klimt hij in de pen.

Iedereen wilde bij meester Wisse in de klas zitten

Lievelingsmeester, grote man met goede stem, leukste en aardigste meester van de school, meester met een enorme inzet voor zijn leerlingen, gezellige, vrolijke en oprechte man, streng maar rechtvaardig.

door Margreeth Ernens

Deze loftuitingen aan het adres van meester Jan Wisse (91) uit Ritthem werden naar Zeeuws Weerzien gestuurd door verschillende oud-leerlingen die zich hun tijd bij hem in de klas levendig herinneren. Tijd om meester Wisse van de Pieter Louwerseschool in Souburg persoonlijk te spreken.

De klas die 'De Boer Op' ging maakte een kalender, met daarin voor elke maand een passende tekening met gedicht.

,,Ik was nooit 'meester Jan', altijd 'meester Wisse'. Ik probeerde dat wel eens te veranderen, maar daar gingen mijn leerlingen niet in mee", zegt Jan Wisse lachend. De vroegere onderwijzer probeerde 'een warm bad voor iedereen' te creëren, zodat zijn leerlingen met plezier naar school gingen en 's middags met een lach 'Tot morgen' riepen. Meester Wisse had oog voor elk kind. ,,Structuur en regelmaat zijn gewoon nodig. Het waren grote klassen van tenminste 35 kinderen. Ik gaf les in de bovenbouw. Je moet hart voor kinderen hebben, het met liefde doen en het leuk vinden om ze iets te leren." Hoewel hij streng was, wilde elk kind bij hem in de klas zitten.

Eind-musical

Miranda Groeneveld-Van den Berge bedankt meester Wisse 'voor toen'. Zij kreeg via via van hem onlangs een klassenfoto uit 1987, het jaar waarin ze mocht zingen in de eind-musical. Want 'meester Wisse gaf niet alleen wijze lessen, maar bedacht ook de eindejaarsmusicals voor zijn school', schrijft Miranda.

Jolien Folcherts-Broodman schreef ons over 'de meester om nooit te vergeten' dat hij met veel energie en enthousiasme schaakles gaf aan leerlingen. Hij nam ze zelfs mee naar zijn huis in Ritthem en bracht ze met een aantal ouders naar Apeldoorn. Daar konden zijn pupillen deelnemen aan het Nederlands Kampioenschap Schoolschaken. ,,Onze zoons van 49 en 51 schaken nog steeds", aldus Jolien. Ook de enerverende schoolkampen lieten mooie indrukken achter. ,,Een blijvende herinnering aan een meester in 'mens' zijn. Dank u wel dat u uw tijd en energie aan al deze leerlingen hebt besteed! U gaf ze een stevige basis mee in hun verdere ontwikkeling. Een meester om nooit te vergeten!"

Fijnste leraar

De familie Karman uit Oost-Souburg heeft ook een warme band met hun lievelingsmeester. Vader Rini, dochter Debora en zoon Corné zaten alle drie bij hem in de klas. ,,Hij was de fijnste leraar van al mijn jaren op school", vertelt Rini. Corné en Debora hebben van meester Wisse leren schaken. ,,Meester Wisse: we hebben alle drie mooie herinneringen aan u als een goede, gezellige en soms strenge maar rechtvaardige meester. Bedankt voor onze leuke schooljaren op de PLS", schrijven ze welgemeend.
Op Jans oude werkplek waar vroeger de Pieter Louwerseschool stond, staat nu woonzorgcomplex Oranjehof, waar zijn vrouw wordt verpleegd. En daar ontmoette hij onlangs een oud-leerlinge, die hem een bos bloemen gaf omdat hij haar 60 jaar geleden uit de put had geholpen.

In 1982/1983 nam meester Wisse met zijn klas deel aan het project 'De Boer op' samen met de ZLM. ,,We werden gekoppeld aan het gemengde bedrijf van Wondergem in Souburg. Die klas leerde tenminste dat melk uit de koe komt!"

In tranen uitbarsten door Bijbelse verhalen

Mijn ouders waren fervent voorstanders van openbaar onderwijs. Maar toen de openbare lagere school in onze buurt een slechte bleek, stuurden ze ons naar een christelijke lagere school. We waren tenslotte gedoopt als dochters van hervormden, weliswaar nogal op wielen maar toch: hervormd.

door Mieke van der Jagt

Het was een Dr de Visserschool, een beetje anders dan andere christelijke scholen waarover ik later leeftijdgenoten sprak. Ik heb het nog even opgezocht: Dr de Visser was een politicus die in 1920 met een wetsontwerp voor gelijke financiering een eind wist te maken aan de tot dan heersende schoolstrijd.
Het heette dan wel geen 'School met de Bijbel' maar de Bijbel speelde wel een grote rol in onze dagelijkse bezigheden. Allereerst begon en eindigde elke dag met een gebedje en samenzang van een psalm of (wat vaker) een gezang. Daartoe hoefden wij niet, zoals elders vaak gebeurde, een 'versje' te leren om dat op maandagmorgen op te zeggen. Bij ons op school begonnen ze gewoon het nieuw te leren lied te zingen.

Mineuren

Dat deden ze een paar keer en dan kenden we het wel. Later mochten we, als we onze vinger opstaken, liedjes uit het gezangboek kiezen. Ik stak vaak mijn vinger op en koos dan altijd lekkere lange gezangen, het liefst met mineuren. Ik zong nou eenmaal graag en het ochtendritueel kon me niet lang genoeg duren: veel leuker dan fundamenteel cijferen of les uit de taalboekjes van Wolters Noordhof Groningen Batavia.

Dat kon trouwens allemaal best nog even wachten want vervolgens begon, elke ochtend, de les Bijbelse geschiedenis. In al die zes jaar heb ik nooit meegemaakt dat er voorgelezen werd, niet uit de Bijbel en ook niet uit wat anders. Alleen de handwerkjuf las voor uit een oersaai, antiek meisjesboek 'Greetje Margriet' als wij moeizaam zaten te breien.
Het vermoeden is dat het beleid was om alles te vertellen. Niet alleen de hele Bijbel maar ook bij geschiedenis en aardrijkskunde. Vertellen, dat konden ze allemaal goed. Je kreeg wel elk jaar de hele Bijbel van Genesis tot de Evangeliën voorgeschoteld maar ze maakten het ook best spannend met af en toe een cliffhangertje ertussendoor. Het was ook wel leuk dat je wist wat er kwam.

Goede herder

Een meisje uit mijn klas kreeg het altijd te kwaad bij het verhaal van de goede herder. Wij zaten dan met z'n allen te wachten tot ze steeds roder werd en ging huilen als het afgedwaalde schaapje heel lang verloren leek.

De ene onderwijzer vertelde beter dan de andere maar allemaal deden ze het prima. Wat mij betreft spande de hoofdonderwijzer de kroon want die kon niet ophouden. Meneer Mout heette hij, een Rotterdammer die in Indië in een jappenkamp had gezeten. Alle mogelijke zijpaden bewandelde hij: over Crooswijk, de Maastunnel en de troost die hij geput had uit zijn geloof als jonge jongen in gevangenschap. Ik weet nog dat hij God beloofd had een ruwhouten kruis te zullen maken mocht hij weer veilig in Holland komen. Ik heb het nooit gezien maar ik geloof vast dat hij dat ook gedaan heeft.

Jan Luyken: Gelijkenis van het Verloren Schaap

SAMEN STERK VOOR ZEEUWSE SENIOREN

Mooie verhalen, ontmoeting en activiteiten.

Word vrijwilliger bij Stichting Vier het Leven

Vrijwilligers maken het verschil

Elke ontmoeting telt. Want samen uitgaan betekent:

- Minder eenzaamheid
- Meer verbinding
- Meer levensplezier
- Langer meedoen aan de samenleving

"Meedoen is geen luxe; het is een levensbehoefte"

Wat vragen wij?
Affiniteit met ouderen en cultuur, een sociaal hart en de wil om iets te betekenen voor een ander.

Wil je vrijwilliger worden en de gasten van deur tot deur begeleiden? Stuur dan een mail naar manon@4hetleven.nl en kijk op:

www.4hetleven.nl

Lekker, vers en gezond eten?

**Voor jong tot oud, van groot tot klein,
Voor gezelligheid moet je als gast òf vrijwilliger bij Resto VanHarte zijn!**

Maandag 17.30 uur, Grand Gafé Het Palet
J. van Reigersbergstraat 2 Middelburg

Dinsdag 18.00 uur, SVRZ 't Gasthuis
Noordpoortplein 2, Middelburg

Kosten: €8,-

Aanmelden: www.restovanharte.nl/locaties/middelburg
Liever bellen? Reserveringslijn: 0900-900 30 30 (ma-vr 9.00 tot 12.30 uur)

Iedereen is welkom om gezellig andere mensen te ontmoeten en te genieten van een gezond driegangendiner.

" Ik vind het eten erg gezond en de sfeer heel goed. Vooral het applaus voor de vrijwilligers vond ik leuk. Zo kan ik buren leren kennen want ik ben nieuw hier."

De Luisterlijn: een luisterend oor, altijd en overal.

Tijdens een informatiemarkt vertegenwoordigden Samantha en Dianne de Luisterlijn. Op de markt waren veel maatschappelijke organisaties aanwezig. Samen informeerden zij bezoekers over hun werk en de ondersteuning die zij bieden.

Op de foto: Dianne (links) en Samantha (rechts) vertegenwoordigden de Luisterlijn tijdens de informatiemarkt.

Samantha is inmiddels een jaar vrijwilliger bij de Luisterlijn. Zij vertelt hoe waardevol het is om er voor iemand te zijn.
Mensen nemen contact op met de Luisterlijn als ze zich eenzaam voelen, ergens mee zitten of gewoon behoefte hebben aan een luisterend oor. Vrijwilligers luisteren zonder oordeel, stellen vragen en helpen mensen hun gedachten op een rij te zetten. Gesprekken zijn anoniem en kunnen telefonisch plaatsvinden vanuit een locatie van de Luisterlijn of vanuit huis.

"Soms heeft iemand alleen behoefte aan iemand die echt luistert. Als een beller na ons gesprek weer verder kan, geeft dat mij veel voldoening"

Volgens Samantha gaat vrijwilligerswerk niet alleen over iets doen voor een ander. "Het geeft ook jezelf veel terug. Je voelt verbinding, je ontmoet bijzondere mensen en je merkt dat je echt iets kunt betekenen."
De Luisterlijn is dag en nacht bereikbaar voor iedereen die behoefte heeft aan een luisterend oor. Dankzij de inzet van vrijwilligers zoals Samantha vinden dagelijks veel mensen steun, begrip en een moment van rust.

www.deluisterlijn.nl

de luisterlijn
wij geven gehoor
088 0767 000

Jopie Meerman - Ottevanger, redactielid Zeeuws Weerzien, heeft al heel wat geschreven in haar leven.

En meewerken aan de herinneringskrant Zeeuws Weerzien heeft een grote plek in haar 81-jarige hart veroverd.

Werken met al die enthousiaste redactieleden is leuk. Tijdens de vergaderingen komen zoveel nieuwe ideeën naar boven voor het volgende thema, dat ik het idee heb dat we, als daar de gelegenheid voor wordt gegeven, nog jaren door kunnen gaan.

Toen ik werd gevraagd mee te doen aan deze krant heb ik geen moment getwijfeld. Bij mijn werk als receptioniste in een zorgcentrum heb ik namelijk de ervaring opgedaan dat het ophalen van herinneringen voor bewoners stimulerend werk. Het levert 'een praatje' op, ook al klopt het volgens de ander niet helemaal, hij of zij heeft een eigen herinnering. En dat moet uitgepraat worden.

Dit wil Zeeuws Weerzien naar boven halen bij de lezers, en bij de bezoekers van de leesbijeenkomsten. Die ontmoetingen worden op veel plekken in Zeeland georganiseerd.

Eigenlijk vind ik het een vorm van Ouderengymnastiek, ik neem zelf- op advies- deel aan 'meer bewegen voor ouderen', omdat ik - lichamelijk- wat uit balans was. Natuurlijk, heel belangrijk, maar ook je geest moet blijven bewegen.

Daarom, het redactiewerk voor Zeeuws Weerzien, met de bezoekjes en interviews aan ouderen bij wie ik welkom ben, laten me zien en voelen dat het praten over vroeger veel naar boven haalt, zonder uit balans te raken!

Je kunt je lichamelijk weleens wat minder voelen, zodra je herinneringen op gaat halen die je hebt, ik geef wat voorbeelden van thema's die in de krant stonden: winters van vroeger, grootouders en kleinkinderen, liefde en vriendschap, vakantiewerk, huisdieren, dan gaan ogen schitteren, er wordt gelachen, met armen gezwaaid, om te bewijzen, hoe dat vakantiewerk was. En als het verhaaltje dan in de krant staat, je wordt er op aangesproken, die ander geeft zijn of haar mening, dan hoor je er bij.

"Met herinneringen oefenen, blijf je alert..."

De ouderengym, ik moet er gewoon mee doorgaan. Maar ik geniet van de reacties op Zeeuws Weerzien, tijdens het koffie-moment na afloop van die gym, en ik grijp m'n kans nieuwe kandidaten te vinden voor het volgende thema van de herinneringskrant. Laten we hopen voor onze krant dat er nog veel toekomst in het verleden zit!

Een luisterend oor achter elke voordeur

Bij Humanitas Zeeland staan vrijwilligers klaar voor iedereen die tijdelijk steun kan gebruiken.
We bieden vriendschappelijk huisbezoek voor wie zich eenzaam voelt en thuisadministratie voor wie moeite heeft met papieren en regelzaken.
Onze vrijwilligers maken het verschil: ze komen thuis langs, luisteren, helpen en zorgen dat mensen weer overzicht en verbinding ervaren.

Website: www.humanitas.nl/zeeland

Het nieuwe inlooppunt Verlies en Rouw in de ZB in Middelburg

Niemand ontkomt aan verlies. Vroeg laat krijgt iedereen ermee te maken. N het overlijden van een dierba natuurlijk, maar ook door dingen als e scheiding, het verlies van gezondheid werk, het verbreken van contac enzovoort.

"Je hoeft geen afspraak te maken om gehoord te worden"

Samen sterk door vrijwilligers

Vrijwilligers maken elke dag het verschil. Daarom werken de partners van Samen Sterk samen om vrijwilligerswerk zichtbaar te maken en mensen met elkaar te verbinden.

De afgelopen tijd waren wij aanwezig op vrijwilligersmarkten om inwoners te laten zien hoeveel mogelijkheden er zijn om vrijwilligerswerk te doen.

Ben jij ook benieuwd wat vrijwilligerswerk voor jou kan betekenen? Neem gerust contact met ons op. We denken graag met je mee.

Neem gerust eens een kijkje op onze social media kanalen:

mail@samensterkzeeland.nl
www.facebook.com/samensterkzeeland
www.linkedin.com/company/samensterkzeeland

Samen Sterk voor Zeeuwse Senioren wordt mede mogelijk gemaakt door de financiële steun van:

Verlost van de brouwende ‘R’

Wat had ik er lang naar uitgekeken, want dan zou ik eindelijk ‘groot’ zijn: mijn eerste schooldag op 1 september 1955 aan de Christelijke Burgerschool, Singelstraat 20 te Middelburg. In de huidige tijd zou ik met de auto worden gehaald en gebracht, maar toen begon mijn dag met een wandeling van twintig minuten heen en terug naar de Grote School.

door Anneke Boerwinkel

Ik leerde lezen, letters en cijfers schrijven en dat lukte pas echt goed met de kroontjespen en inkt uit het potje in de schrijftafel dat ieder kind toen had. Onze juf Bouwense was een lieve geduldige vrouw, die een mooie manier van vertellen had en waar ik erg van genoot. Dankzij haar raakte ik van een brouwende ‘R’ af door thuis allerlei opgekregen oefeningen te doen. Leerlingen van de kweekschool, de huidige PABO, werden kwekelingen genoemd en liepen soms mee. Een van hen was de toen zeventienjarige Marie Kousemaker.

Ontroostbaar

Toen bleek dat juf Bouwense na de zomervakantie van ‘56 niet terug zou komen wegens langdurige ziekte, was ik ontroostbaar. Nog lang bleef ze in mijn gedachten en schreef ik haar soms een kaart of brief. Gelukkig was juf Kousemaker even lief en na enige tijd van gewenning werd ik ook dol op haar.

Onder haar leiding kwamen wij als tweedeklassers in een gloednieuw gebouw aan de Olmenlaan, in klaslokalen met veel licht en om het gebouw heen alle ruimte om te spelen. Een ware verademing én daarheen mocht ik op de fiets! In de oude Singelstraat-school moesten we op het kleine binnenplaatsje of de straat spelen.
De rest van mijn lagere schooltijd was niet altijd een groot genoegen, vooral wanneer ik met de juf of meester geen ‘lijntje’ had zoals met deze twee, aan wie ik zeer dierbare herinneringen bewaar.

In 1995 vroeg ik me af hoe het zou zijn met al mijn klasgenoten, met wie ik veertig jaar geleden de eerste lessen volgde bij juf Bouwense. Samen met Liesbeth François organiseerde ik toen een klassenreünie, waar heel wat oud-klasgenoten op af kwamen.

Kasteeltje

In 2019 voelde een groot deel van hen wel wéér voor een reünie. We mochten het kasteeltje gebruiken dat eens de tantes toebehoorde van klasgenoten Heribert en Germain Sandberg. Zij beheren het nu als stichting. Ik had in de tussentijd gehoord dat juf Kousemaker nog leefde.

Op mijn uitnodiging om bij de reünie aanwezig te zijn was ze bereid naar de Veluwe te komen om haar allereerste eigen klas van weleer te verrassen. Ze was al een eindje over de 80 en kwam in haar autootje de oprijlaan opgereden. Het was onze laatste ontmoeting. Ze overleed 21 september 2021 op 87-jarige leeftijd aan de gevolgen van de ziekte ALS.

In de oude ‘Singelstraat-school’ moesten de scholieren het met een klein binnenplaatsje of de straat doen om er te spelen. | Foto: Collectie Anneke Boerwinkel

Daughter of the Blockhead

Van 1952 tot 1965 heb ik veel tijd doorgebracht op mijn scholen op de Westwal en aan het Bleekerstraatje in Goes. Er was een leraar die er voor mij uitsprong: meneer Holwerda.

door Cobi de Lange-van der Wiele

Hij gaf Engels en Biologie en dat Engels was best pittig in het begin, maar wat heb ik er plezier van gehad. Onze zonen verblevven geregeld in het buitenland en ik denk wel eens: hij zou trots op me zijn, want door zijn goede Engelse lessen kom ik overal.
Omdat mijn vader Blokhoofd van de Bescherming Bevolking was, noemde hij me altijd 'The daughter of the Blockhead".

Maar Biologie bij hem was mijn lievelingsvak, hij kreeg onze klas echt zover dat we naar de Kaloot gingen om haaientanden en fossiele schelpen te zoeken. Naar Kamperland om salamanders te bekijken in de duinen en naar Yerseke om naar de oesterputten te gaan met uitleg van een oesterdirecteur!
Hij kreeg ons zelfs zo ‘gek’ om met een viswedstrijd mee te doen op de dijk tussen Kattendijke en Wemeldinge. Het ging met een leeg conservenblik, en nylon draad met een vishaakje en een ingewikkelde worp.
Op het Landelijke Examen in het Schuttershof had ik voor Biologie een 10 met mijn kistje met allemaal Zeeuwse schelpen waarover ik veel kon vertellen. In mijn latere schoolloopbaan als juf gaf ik ook Biologie in groep 4 en ik las en hoorde dat ze het de leukste lessen vonden als we met opdrachten naar buiten gingen in de lente en zomer! Nu ga ik elke maand voor de Stichting Zeeanemoon nog het strand op om te monitoren wat er ligt bij de laagwaterlijn en bij de hoogwaterlijn. Dat is nog steeds de invloed van meneer Holwerda.

Advertorial

Inwonerakkoord Zorg Zeeland
Wat is er met de afspraken gebeurd?

DENK MEE Zorg Zeeland

Toen Zeeuwen in 2023 deelnamen aan het burgerberaad over de toekomst van zorg en welzijn, deelden zij hun zorgen, ideeën en oplossingen. Die werden vastgelegd in het Inwonerakkoord Zorg Zeeland. Maar wat is er sindsdien eigenlijk met die afspraken gebeurd?

De afgelopen jaren hebben zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, onderwijsinstellingen en inwoners samengewerkt aan de uitvoering van de afspraken uit het akkoord. Op steeds meer plekken zijn de eerste resultaten zichtbaar.

Een onderwerp dat veel inwoners benoemden, was de grote hoeveelheid administratie in de zorg. Zorgverleners geven aan veel tijd kwijt te zijn aan registreren, terwijl zij die tijd liever besteden aan cliënten en patiënten. Daarom werken organisaties in Zeeland samen aan het verminderen van registratielasten. Door processen slimmer in te richten en administratieve verplichtingen kritisch te bekijken, ontstaat meer ruimte voor persoonlijke aandacht en zorg. Ook digitalisering speelt een belangrijke rol. Inwoners gaven aan dat zorg eenvoudiger en beter afgestemd moet worden. Daarom wordt gewerkt aan betere digitale gegevensuitwisseling tussen zorgorganisaties. Wanneer zorgverleners op een veilige manier over de juiste informatie beschikken, hoeft een inwoner minder vaak hetzelfde verhaal te vertellen. Tegelijkertijd krijgen inwoners steeds meer mogelijkheden om hun eigen gezondheidsgegevens in te zien en actief betrokken te zijn bij hun zorg.

Een derde onderwerp dat inwoners belangrijk vonden, is ondersteuning voor mantelzorgers. In Zeeland zetten duizenden mensen zich dagelijks in voor een partner, ouder, kind, buur of vriend. Organisaties werken daarom aan betere ondersteuning, informatievoorziening en waardering voor mantelzorgers. Ook wordt steeds meer aandacht besteed aan het voorkomen van overbelasting, zodat mantelzorgers hun belangrijke rol kunnen blijven vervullen. Deze voorbeelden laten zien hoe de afspraken uit het Inwonerakkoord niet op papier zijn gebleven. Achter de schermen werken tientallen organisaties samen aan veranderingen die aansluiten bij wat inwoners zelf hebben aangedragen.

Via Denk Mee Zorg Zeeland blijven inwoners betrokken bij deze ontwikkeling. De Klankbordgroep Zorg Zeeland denkt mee over de voortgang en houdt in de gaten of de oorspronkelijke bedoeling van het Inwonerakkoord zichtbaar blijft.

“Je ziet dat ideeën van inwoners daadwerkelijk terugkomen in projecten en ontwikkelingen,” vertelt een lid van de klankbordgroep. “Dat betekent niet dat alles meteen is opgelost, maar wel dat inwoners invloed hebben op de richting die wordt gekozen.”

De komende tijd wordt verder gewerkt aan de resterende afspraken uit het Inwonerakkoord. Daarmee groeit stap voor stap een Zeeland waarin inwoners, professionals en beleidsmakers samenbouwen aan toekomstbestendige zorg en welzijn.

Benieuwd welke afspraken al zijn uitgevoerd en waar nog aan wordt gewerkt? Op **www.inwonerakkoordzorgzeeland.nl** is voor iedereen te zien welke stappen zijn gezet, welke resultaten zijn bereikt en hoe inwoners betrokken blijven bij de toekomst van zorg en welzijn in Zeeland.

Clazien den Boef

Leny van Iwaarden-Kwaak

De kleuterklas met juffrouw Jo Boot-Ketelaars (linksachter). | Ingekleurd met ChatGPT

Juffrouw Jo en juffrouw Jo, en oh wat waren ze lief

Vroeger vertelde de juf verhaaltjes, nu zijn het de leerlingen die iets over hun juf vertellen. Ik heb het hier over Clazien den Boef-van der Velde uit Tholen, inmiddels 82 jaar, en Leny van Iwaarden-Kwaak, 81 jaar, uit Sint Maartensdijk. Ze vertellen hier allebei over hun eigen juffrouw Jo van de kleuterschool.

door Jopie Meerman-Ottevanger

Clazien heeft alleen maar goede herinneringen aan haar schooljuf Jo Boot – Ketelaars, van de eerste kleuterschool in Tholen. De kleuters vanaf 3,5 jaar werden in 1948/1949 gehuisvest in een originele locatie: de bovenzaal van Hotel Zeeland aan de Kaay. Er was nauwelijks materiaal: wat blokkendozen, potloden, papier. Er konden muizentrapjes worden gemaakt, liedjes gezongen, dansjes geleerd. Maar dat was niet zo praktisch, de houten vloer van de verdieping van het etablissement leverde problemen op, de lampen die beneden boven het biljart hingen slingerden dan heen en weer.

,,We speelden buiten, er was geen schoolplein, maar de dijk was heel geschikt. En soms gingen we zelfs naar de schorren aan de zeedijk”, weet Clazien den Boef nog. ,,Juffrouw Jo was samen met juffrouw Adrie Duine-Burgers, zij stopte toen ze trouwde.”

Zilveren jubileum

Juffrouw Jo bleef de Thoolse kinderen jarenlang trouw. Bij haar zilveren jubileum kwamen die kinderen van het eerste jaar bij elkaar voor een reünie, op dezelfde plek waar ze ooit begonnen.

En dat feest werd een succes, zoals te zien in de kranten die Clazien heeft bewaard.
Het werd herhaald en dat werd opnieuw een bijzondere dag met veel herinneringen en leuke activiteiten. Helaas moest er van steeds meer klasgenootjes afscheid genomen worden. Juffrouw Jo overleed in 2018. Zeven jaar later, in 2025, kwam een aantal – inmiddels ruim tachtigjarige - oud-leerlingen weer bij elkaar. Om te praten over die onvergetelijke juffrouw Jo.

Bewaarschoole

Ineke van Iwaarden-Kwaak uit Smerdiek vertelt over haar verblijf op de kleuterschool, de bewaarschoole, nog vol enthousiasme. Of het gisteren was. Die school stond naast het gemeentehuis op de Markt en werd jaren later aan het gemeentehuis toegevoegd. De kleuterschool kreeg na de Ramp in 1953 een ander onderkomen.

Ineke vertelt: ,,Ik weet nog hoe ik als kleuter de hal binnenkwam. Daar waren de wc-tjes. De kleuters van de tweede klas moesten een trap op. We speelden buiten in de zandbak en met de schommel. Daar stond een grote dikke boom. En die staat daar nu nog steeds. Ik herinner me dat wij met zes meisjes een dansje leerden en voor Sinterklaas en Zwarte Piet optraden, heel spannend. Wij zongen liedjes, vlochten matjes, prikten kaarten uit. En als we buiten hadden gespeeld en vuile handjes hadden, moesten we die met Vim wassen!”

,,Ik heb goede herinneringen aan juffrouw Jo Scherpenisse. Vier van onze kinderen hebben later ook bij haar in de klas gezeten. Omdat ik in Sint Maartensdijk bleef wonen heb ik haar nog dikwijls ontmoet, zoals in de groentewinkel van haar man. Ze is jaren geleden gestorven. Juffrouw Jo Scherpenisse was een echte kleuterjuffrouw, bij wie je graag in de klas zat.”

Een (boven)meesterlijke verteltrant

Als gevolg van oorlogsomstandigheden kwam ik in 1944 terecht in Driewegen ten zuiden van Terneuzen. Dat was toen nog een landelijke buurtschap, omringd door akkers, weilanden en boerderijen. Het was echt nog een aparte gemeenschap met bakkerij, kruidenierswinkel, fietsenmaker en ook een café (dat nog steeds bestaat).

door Cor Boeije

Het waren toen erg onzekere tijden, waarbij vaak V1’s overvlogen, de beruchte vliegende bommen, die door de Duitsers werden gelanceerd naar Engeland, maar soms al neerstortten in de streek. Toch had ik daar als jongen best een goede tijd. Samen met vrienden speelde ik overal. We maakten zelf houten bootjes en lieten die varen in de brede sloten. In de winter gingen we sleetje rijden op de besneeuwde steile Hoogendijk.

Cor Boeije.

Driewegen had toen nog een eigen (christelijke) lagere school, waar ik als negenjarige naar toe ging. Het onderwijs was destijds heel traditioneel: we schreven met een kroontjespen, die we in een inktpot doopten, zoals te zien is op de toen van mij gemaakte foto.

De bovenmeester was de heer Eelderink, een statige man met een hoed op. Hij zat altijd kaarsrecht op zijn fiets als hij heen en weer reed tussen zijn woning aan de Axelsestraat in Terneuzen en de school in Driewegen. Hij kon heel boeiend vertellen over de lange fietstochten die hij ooit had gemaakt, kris-kras door Nederland. Wij leerlingen — die nog nooit ergens heen geweest waren — hingen aan zijn lippen. Streken als Veluwe en Achterhoek waren ons nog volkomen onbekend, maar met zijn verteltrant bracht hij alles heel boeiend in beeld. Toen ik later als volwassene zelf die streken bezocht, dacht ik altijd even terug aan de (boven)meesterlijke verteltrant van meneer Eelderink!

Stokslagen toegestaan

Meerdere berichten uit kranten van weleer maken duidelijk dat geweld in het onderwijs niets nieuws is.

In De Stem van 30 juli 1958 valt te lezen dat een voor de rechter gedaagde strenge onderwijzer in Duitsland werd vrijgesproken. Hij had een lastig jongetje twaalf stokslagen toegediend, wat leidde tot flinke pijn aan het zitvlak.

Volgens de rechter was dit toegestaan ‘om andere kinderen tot afschrikwekkend voorbeeld te strekken’.

Puzzel nummer 30: school

In het letterveld zitten horizontaal, verticaal en diagonaal 33 woorden verstopt die met SCHOOL te maken hebben. Na het wegstrepen hiervan blijven er acht niet-gebruikte letters over. Deze acht letters vormen, in de leesrichting, het oplossingswoord.

S S H L A A K O L S A L K T U
F C Ÿ K E R N E S T E I F R O
U H H W D B S T Ÿ L V B E O P
J O G O R N L C I N E I T P S
M O A T O E O O H L T S G P T
U L D T K L D V O R C N S A E
B R T S A N Z N A H I W A R L
L E R R M A I W O R C F L L E
A I O E U N K O E V E S T E E
E S P T G L L I N M U D A S R
I J S S E P V S E E M L U B P
Z E N E L E B Ÿ P S Z E P O L
Ë R P E T R A K T E R E N E A
O S I M G A R D E G L K L K N
P N E D N U K S K Ÿ R D R A A

© Louis Kesteloo

gum
juf
inkt
spel
taak
tien
vlijt
atlas
lezen

gedrag
opstel
vulpen
lesboek
meester
rapport
schrift
viering

beloning
leerplan
onderwijs
spijbelen
sportdag
schoolbel
trakteren
fietsenrek

klaslokaal
ouderavond
poëziealbum
schoolplein
schoolreisje
aardrijkskunde
schoolzwemmen
speelkwartier

Puzzel mee en win

Stuur uw oplossing inclusief uw adresgegevens vóór 14 december 2026 naar puzzel@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere. Onder de goede inzenders verloten wij drie 'Albums van de redactie van Zeeuws Weerzien', een eigen uitgave van Zeeuws Weerzien die niet in de handel te koop is.
Als hoofdprijs kunt u het boek 'De laatste boot – afscheid van de PSD' winnen, geschreven door Jan Jansen met fotografie van Peter Verdurmen en ter beschikking gesteld door uitgeverij Den Boer De Ruiter.
Fotograaf Peter Verdurmen zal de prijs persoonlijk uitreiken aan de winnaar.
De auteur van het boek, Jan Jansen, overleed 24 september van dit jaar op 79-jarige leeftijd.

Prijswinnaars puzzel 29

De juiste oplossing was: Zomervakantie. Deze uitkomst heeft vele inzenders geïnspireerd. Dank voor uw prachtige zelfgemaakte kaarten, grappige foto's en aanvullende herinneringen die van heinde en verre werden ingestuurd. Ook de complimenten aan puzzelmaker Louis Kesteloo zijn van harte in ontvangst genomen.

De volgende personen krijgen het Album van de Redactie thuisgestuurd: mevr. I. de Ridder, Zoetermeer; W. Simonse, Waarde; H. Trompetter, Breskens. De hoofdprijs, het boek 'Zeeland 1950-1975: Aolles wier anders', geschreven door Wim van Gorsel (uitgegeven door WBooks i.s.m. ZB Bibliotheek van Zeeland/Beeldbank Zeeland) is gewonnen door mevr. R. Baaijens in Arnemuiden. Wij nemen contact met u op voor de uitreiking van de prijs door de auteur.

Jan Wisse wint hoofdprijs met een link naar zijn moeder

Een positieve houding is van levensbelang, zo vindt Jan Wisse (91) uit Ritthem. Hij maakte de puzzel uit nummer 28 van Zeeuws Weerzien in de hoop op het winnen van de hoofdprijs: het boek 'Voor Schut gezet' van Aad de Klerk (uitgeverij Den Boer-De Ruiter). Op de kaft staat namelijk een foto van een aantal vrouwen voor de schutte in Koudekerke en één van hen is zijn moeder (geheel rechts).

door Margreeth Ernens

Aad de Klerk (links) en Jan Wisse. (Op pagina 7 staat een verhaal over meester Wisse.)

Het lot was Jan goed gezind en Zeeuws Weerzien ging samen met schrijver Aad de Klerk de hoofdprijs uitreiken in huize Wisse. Neef Evert Wisse zorgde voor heerlijke hapjes en drankjes tijdens het geanimeerde gesprek.

Goed geheugen

Jan ervaart het als een groot geschenk dat hij zo'n goed geheugen heeft en het kost hem dan ook weinig moeite om allerlei wetenswaardigheden op te dissen tijdens het gesprek
Aad de Klerk verzamelde jarenlang informatie over schuttes eer hij er een boekje over kon maken. Een schutte diende om losgebroken vee tijdelijk te verzamelen en bijna iedere stad of dorp had er wel een.
,,In archieven vind je er weinig of niets over, veel archiefstukken zijn ook verloren geraakt." Oude foto's van schuttes zijn er alleen uit Koudekerke en Haamstede. ,,Die van Zierikzee is de enige die nog bestaat." Jan herkent het gebouw op de foto van Koudekerke eigenlijk niet. ,,Die foto is per ongeluk daar genomen, ikzelf ben later op die plek geboren, evenals Evert. Dus mijn moeder staat eigenlijk bij haar toekomstige huis."
De naam schutte – en ook schutter – is Walchers, elders is het schot en schotter. Veel mensen weten niet waar de naam voor staat, hoewel er heel wat straten naar genoemd zijn.

Wat een rijkdom aan inzendingen!

Bij ons secretariaat komen na elke krant talloze inzendingen binnen met de oplossingen voor de puzzel. Naast de digitale inzendingen ook heel veel met de 'ouderwetse' post.

In beide gevallen zitten er prachtige stukjes creativiteit bij. Zoals een stukje in dialect:

Aolerêêst vee dank vô de nieuwe krangte!
Leutig om te lezen!!
Lèkker hepuuzeld in de tuun!
M'n naemhenoot eit t'r wî wat moois van gemaekt!
Complimenten ô Louis!!
Oplossing: ZOMERVAKANTIE
'k Wense julder 'n hoeie zomer toe!
Hroeten vanaf Schouwen-Duveland!
Henk Kesteloo, Brouwershaven

Ook gezellig in het zonnetje maakte Addie Balthazar uit Koudekerke de puzzel uit Zeeuws Weerzien, zo blijkt uit de foto van de krant op haar gebruinde benen. (rechtsonder)
Natuurlijk komen er talloze kaarten met prachtige, vaak Zeeuwse afbeeldingen binnen tot een 'strandcollage' met zand en schelpen toe. (rechtsboven)

Ons secretariaat bekijkt ze allemaal met plezier. Het liefst zouden we iedereen een prijs geven, maar met ruim 400 inzendingen per editie gaat dat niet lukken. Blijft u vooral meedoen. Wie weet is het volgende keer prijs!

De redactie van schoolkrant Aurora van het Willibrodcollege in Goes, maakt een actiekrant tegen de Mammoetwet. Rechts leraar Karel Lockefeer. Links Peter de Jonge en Karin Aerts (staand), op de voorgrond Gerdi Danckaerts (l) en Anja van den Boom.
Foto: Collectie Peter de Jonge.

Alternatief Diploma

Een oud-klasgenoot sprak me aan tijdens een reünie, een halve eeuw nadat we de schoolbanken achter ons hadden gelaten. In zijn herinnering zat ik altijd in stille aanbidding naar een leraar te kijken. Om precies te zijn naar mijn favoriete leraar: Karel Lockefeer. Hij gaf Nederlands op het St. Willibrordcollege in Goes, was nog jong, progressief en rookte onophoudelijk pijp. Ook in de klas.

door Peter de Jonge

Een slanke man, modern gekleed. Althans moderner dan de andere leraren, die er allemaal erg belegen uitzagen met grijze pakken en vormeloze kapsels, hun haar met Brylcreem achterover hun schedel gekamd. Karel had in mijn herinnering een studentikoze haardracht. En hij beschikte over droge humor, die met taalgrapjes was doorspekt. Tijdens een voordrachtswedstrijd op de met progressieve jongeren bevolkte HBS in het linkse Vlissingen zag hij me kijken naar de meisjes die in minirokjes door de gangen flaneerden. Waarop Karel droogjes opmerkte: ,,Ze houden ze wel kort, hier."

Aksiekrant

Karel maakte me enthousiast voor de Nederlandse taal en het schrijven. Dankzij hem kwam ik bij de schoolkrant Aurora terecht, waarvan zijn latere vrouw Agnes Remijn hoofdredacteur was. Ik produceerde onbeduidende schrijfsels en maakte een stripverhaal met een figuurtje dat ik nog altijd uit mijn hoofd kan tekenen. En op 12 september 1969 verscheen er zelfs een actuele Aksiekrant, toen middelbare scholen in Nederland in opstand kwamen tegen de aankomende Mammoetwet. Met de hele redactie maakten we die dag een paar edities en Karel was de regisseur.
Ook speelde hij de hoofdrol in het toneelstuk Bloed en Liefde van Godfried Bomans, waarin ik een rolletje had. Samen op toneel met je favoriete leraar, dat was nogal wat. Zijn vooruitstrevende opvattingen bleken toen een vriendinnetje en ik na een schoolfeest de laatste trein vanuit Goes naar Walcheren hadden gemist en bij Karel mochten blijven slapen in zijn prachtige huis aan de Kleine Kade. ,,Samen op één kamer of allebei apart?", vroeg hij of het de normaalste zaak van de wereld was. Zij koos voor apart.
In maatschappelijke discussies in de klas was ik het altijd roerend met hem eens. Tegen de oorlog in Vietnam, tegen de Mammoetwet en voor openheid en vrijheid, tegen wegwerpcultuur en de blinde jacht op nog meer welvaart.

Makker

Toen ik (na zeven jaar!) dan eindelijk slaagde voor mijn eindexamen kwam hij met een collega op huisbezoek. Hij had een boek voor me meegenomen: een bloemlezing uit 75 jaar Propria Cures, het fameuze Amsterdamse studentenblad. Met een handgeschreven opdracht: 'Laat dit voor makker Peter de Jonge zijn een ALTERNATIEF DIPLOMA, waarde-loos voor onze consumptiemaatschappij, voor jou en mij het enige echte.
Karel Lockefeer'.
Het is nog altijd een pronkstuk in mijn boekenkast.

Erehaag voor kleuterjuf Jenny en Hans

**Jenny Dieleman had het wel verwacht. Toen de IJzendijkse kleuterjuf met haar kersverse echtgenoot, Hans Casteleijn uit Zuidzande, de rooms-katholieke kerk in haar woonplaats verliet op weg naar de trouwauto vormden de kleintjes een erehaag met versierde bogen. Dat was regel als een juf in het huwelijksbootje stapte in de jaren tachtig, daarna doofde de traditie langzaam uit.
Het echtpaar Casteleijn-Dieleman werd verblijd met de geboorte van twee kinderen. Inmiddels hebben Jenny en Hans ook drie kleinkinderen.** | Foto: Peter Verdurmen

Cor de Jonge
RESTO van Harte

Broodschotel of Broodpudding

Creatief zijn, werken met een minimaal budget en toch telkens weer met onze vrijwilligers een heerlijk diner op tafel toveren voor onze gasten.

In de jaren zestig van de vorige eeuw maakte het cabaretduo Neerlands Hoop in Bange Dagen (Freek de Jonge en Bram Vermeulen) een korte conference over het recept voor broodschotel, dat oud brood als belangrijkste ingrediënt had. Freek de Jonge zei toen: ,,Dat is een beetje oppassen geblazen, want de eerste keer dat ik dit maakte heb ik drie dagen geen brood kunnen eten."
Broodpudding of broodschotel. Wie kent het nog? Het is een eeuwenoude lekkernij en ontstaan als een slimme manier om voedselverspilling tegen te gaan, juist om oud, hard geworden brood niet te hoeven weggooien. Dat past weer helemaal in de tegenwoordige tijd. Met de komst van de specerijen uit de overzeese handel kwamen er steeds luxere varianten met toegevoegde smaken zoals kaneel, rozijnen, vanille en likeuren. Zeeuwse broodpudding is overigens een variant met oudbakken bolussen.

Ingrediënten:

350 gr oud brood zonder korst (± 8 boterhammen)
250 gr mix van ontbijtkoek, bitterkoekjes etc. Dit maakt het extra lekker!
Je kunt uiteraard ook gewoon alleen 600 gr oud brood gebruiken.
3 eieren
80 gr (bruine) suiker
1 zakje vanillesuiker
6 dl lauwe melk
100 gr rozijnen/krenten
2 theelepels kaneelpoeder
Evt. 50 gr sukade
Boter

Bereidingswijze:

Wel de rozijnen in water (of een likeur, zoals amaretto of rum).
Snijd de boterhammen in stukjes en doe ze in een schaal.
Maak een mengsel van de melk, eieren en suiker en giet dit bij de boterhammen.
Schep het geheel goed door en voeg de kaneelpoeder, vanillesuiker, koekstukjes en rozijnen hieraan toe.
Giet dit mengsel in een beboterde ovenschaal of cakeblik. Doe na het insmeren met boter wat bloem of paneermeel op de bodem; dan gaat het na het bakken makkelijker uit de vorm.
Zet de oven aan op 160 graden.
Laat het mengsel een half uurtje staan. Hierdoor wordt al het vocht goed opgenomen door het brood.
Bak het geheel in ongeveer 50 minuten.

Laat de broodpudding eerst in de vorm afkoelen en serveer met wat poedersuiker, een bolletje ijs of slagroom.

Cor de Jonge, kok Resto VanHarte / eigenaar TourdeZeeland.nl

De schat van meester Christiaansen

Jan Mesu uit Oudelande en Marleen Ton-van Sabben uit 's Gravenpolder beheren het koffertje van meester Christiaansen. Dat bevat een schat aan herinneringen aan de man die van 1948 tot aan zijn pensioen in 1980 verbonden was aan de Openbare Lagere School van Oudelande.

door Willem Staat

Marleen Ton en Jan Mesu

,,Christiaansen was van 1956 tot 1962 mijn meester. Het was een hele creatieve man", vertelt Marleen. Volgens Jan Mesu, die vanaf 1961 naar school ging, was Christiaansen zijn tijd ver vooruit. Hij vertelt dat de man ook streng kon wezen en zo zijn lievelingetjes had. Maar uit de verhalen van hem en Marleen blijkt vooral dat hij een bijzondere meester was. Want wie draaide er nou in de jaren vijftig klassieke muziek met zijn platenspeler en speelde die ook op de piano? Christiaansen dus. Jan Mesu herinnert zich nog dat de meester stukken als het Carnaval der Dieren en de Dance Macabre van Saint-Saëns liet horen. Hij timmerde samen met de kinderen poppenkasten, waarmee de leerlingen voorstellingen gaven tijdens de ouderavonden. Let wel, de poppen maakte Christiaansen van papier-maché en de verhalen waren zelfbedacht, evenals de toneelspelen die de kinderen mochten opvoeren.
Voor de vakken aardrijkskunde, vaderlandse geschiedenis en biologie had hij zo zijn eigen lesmethoden. Alles in een prachtig handschrift en verlucht met eigenhandig getekende illustraties. De meisjes in de klas nam hij voor zich in door zelfbedachte versjes in hun poesiealbums te schrijven.
Het koffertje met spullen van Christiaansen bleef door een toeval bewaard, vertelt Marleen Ton. ,,Bij een reünie in 2024 bracht Marjan Hoogland het mee. Zij woonde naast de meester en ontving het uit de nalatenschap van diens weduwe." Het materiaal was mei van dit jaar te zien in galerie Luctor in Oudelande. In overleg met de beheerders kan het ook elders worden tentoongesteld. De tekeningen, voor een deel ook te boek gesteld, gaan over mode door de eeuwen heen, sprookjes, mythologische figuren, bloemen en planten en de geschiedenis van Zeeland in jaartallen. De blokfluit maakt dit eerbetoon aan de veelzijdige meester compleet.

Zondagschool

Christiaansen deed ook nog zondagschool in de kerk en was betrokken bij de viering van Koninginnedag. Geen wonder dat Cornelis Johannes Christiaansen bij zijn afscheid werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Zijn vrouw Annie mocht de bijbehorende versierselen opspelden. Marleen Ton vertelt dat het kinderloze echtpaar brieven en kaarten ondertekende met 'C & A'.

De Boo houdt zingend orde

Een favoriete meester of juf heb ik nooit gehad, maar er was er wel eentje waar ik bang voor was: de docent wiskunde van de brugklas hbs. Hij zette me voor het bord, kalkte daar iets ingewikkelds op en lachte me uit omdat ik het niet direct wist.

door Johanna Brouwer

Met dat vak was ik snel klaar en ik ging na het brugjaar meteen naar de mms, daar had je veel minder wiskunde en bovendien een andere docent. En wat was dat een gezellige klas, die mms. Docenten dachten daar anders over. Er waren er ook wel een paar die absoluut geen orde konden houden zodat het regelmatig een grote bende werd.
Behalve bij meneer De Boo die ons de Duitse taal en letterkunde bijbracht. Bij hem werd er zelden iemand uitgestuurd en strafwerk kan ik me ook niet herinneren (en ik heb heel veel strafwerk gemaakt). Was het dan zo'n leuke vlotte man? Niet bepaald. Was het vak zo leuk? Ook al niet.
Maar meneer De Boo had altijd meteen in de gaten hoe de vlag erbij hing. Kwamen wij bijvoorbeeld om half drie 's middags het lokaal ingerold, met rode wangen van een uurtje op het sportveld of in de gymzaal, dan ging hij eerst een poosje met ons zingen. Hij had zelf een mooie tenorstem en als bij ons de tekst en de melodie er goed inzaten, zong hij de tweede stem.
In de loop van de jaren bouwden we een heel repertoire op. We begonnen met de melige canons 'Heut komt der Hans nach Haus' van wie niemand weet of Hans nu via Oberammergau of via Unterammergau komt; gevolgd door 'der Hund kam in die Küche'. Later leerden we nog het lieflijke 'ein Veilchen auf der Wiese stand' en het baldadige 'Seeräuber Jennie', van Kurt Weill.
Na een minuut of zeven vond meneer De Boo het welletjes en kwam Deutsche Dichtung of Schwere Wörter op de tafels. Waar we vervolgens braaf mee aan het werk gingen.

Vertwijfeld voor het bord. | Gemaakt door ChatGPT

Versjes en rijmsels in 'poesie-albums'

Hoeveel versjes en gedichtjes zullen juffen en meesters in de loop der jaren niet in poëzie-albums hebben geschreven. De 'poesie-albums,' zoals ze over het algemeen werden genoemd, staan er vol mee. Sommige leerkrachten maakten zich er gemakkelijk vanaf door een standaardversje met plakplaatje (soms met glitters) te gebruiken, anderen besteedden er meer aandacht aan en verzonnen een persoonlijk gedichtje met een tekening erbij. Na een oproepje stroomden de foto's van de poesie-albums binnen. Daardoor moest er een selectie worden gemaakt. De moeder van Albert Kort kreeg in 1937 haar boekje terug met een versje van C.J. Storm, en omdat er uitsluitend voorletters werden gebruikt, is het onduidelijk is of het gaat om een meester of juf. 'Beste Constans. Twee open ogen, Een hartje van goud, Een zuiver geweten, zorg dat je het houdt. Maar brengt dan het leven, Je kommer en smart, Toch blijf je tevreden. Met vrede in je hart. Ter herinnering aan C.J. Storm.' (foto boven)
Voor Johanna Brouwer springt er in haar poëziealbum één gedichtje bovenuit. ,,Want zeg nou zelf", luidt haar verhaal, ,,wie heeft er een acrostichon in zo'n album staan. Dit werd geschreven door Rob Stufkens, in 1964 kwekeling in mijn vierde klas. Vijfendertig jaar later was hij mijn (bevlogen) docent literatuurgeschiedenis bij de lerarenopleiding Nederlands."
Dat acrostichon (de eerste letter van elke regel vormen samen een naam, net als Willem van Nassov in het Wilhelmus) moet onder elkaar geschreven worden:
Johanna, je leven begint maar eindigt niet hier
Ook al heb je hier ontzettend veel plezier
Houdt steeds goed in de gaten,
Als niemand meer voor je kan zorgen:
Nooit zal God je verlaten,
Nooit zal God je haten,
Afwijzen,niet vandaag en ook niet morgen.

Wat weet u er nog van?

Wilt u reageren op een artikel uit deze krant? Stuur uw reactie, met naam en woonplaats en bij voorkeur met foto, naar redactie@zeeuws-weerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere. De redactie behoudt zich het recht voor om uw inzending in te korten of te redigeren.

Levenslange invloed meester Koole

In het eerste jaar op de openbare mulo te Terneuzen, De Branding, kreeg ik les Geschiedenis van de heer Henk Koole. Deze leraar kon zo goed vertellen over de Klassieke Oudheid van o.a. Egypte, Griekenland en Rome, dat ik mij hierdoor volledig ging toeleggen op het bestuderen hiervan. Ik was 12 jaar en ben nu 73, maar nog elke dag houd ik mij bezig met de Klassieke Oudheid! In de loop der jaren heb ik zodoende een uitgebreide bibliotheek opgebouwd en ik heb zelfs Italiaans geleerd. Ook bezoeken mijn vrouw en ik regelmatig de monumenten aldaar en de opgravingen. Mijn leven is enorm verrijkt door deze man. Ik zou mij verloren voelen zonder mijn boeken en deze prachtige hobby!
Han Meertens, Terneuzen

Een rokende meester in spijkerpak

Graag wil ik de mooie herinneringen delen die ik heb aan mijn meester Marius van de Velde. Hij kwam in 1975, vers van de kweekschool, aan het Basiskwartier in Middelburg-Klarenbeek les geven aan de gemengde klas 3 en 4, waarin ik samen met mijn oudere broer Peter zat. Wij waren pas verhuisd van Oost-Souburg naar Middelburg en ik kwam dus bij allemaal nieuwe kinderen in de klas. Maar gelukkig kregen wij de leukste leraar die een kind zich maar kan wensen. Hij zat graag, in zijn spijkerpak, bovenop zijn bureau. En hij kon mooie verhalen vertellen, onder het genot van een shagje, wat toen allemaal nog mocht. Hij had oog voor elk kind en was voor mij een houvast in een lastige periode, want mijn broer en ik waren de enige leerlingen met gescheiden ouders.
Ik stuur een foto mee uit mijn poesiealbum, waarin hij het mooiste zelfgemaakte versje schreef.
Detty Kloppenburg, Middelburg

Vakantiebaantje

Begin jaren '60 had ik een vakantiebaantje bij V&D in Middelburg. Bij speciale acties werd er op de begane grond een aparte kraam ingericht bij 'het trappenhuis'. Wanneer je naar de huishoudschool ging kreeg je een lijst met spullen die je moest aanschaffen voor aanvang van het nieuwe schooljaar. Meisjes kwamen, veelal met hun moeder, met zo'n lijst naar de winkel. Een van die voorgeschreven artikelen was 'een bonte schort', die gebruikt werd bij huishoudelijk werk. Er was een enorme sortering en de keuze was niet eenvoudig, dus dat kostte nogal wat tijd. Een leuke herinnering aan dit bijzondere vakantiebaantje, 'uit de oude doos'.
Mieke Looise, Oost Souburg

Ode aan juffrouw De Graaff

Ik wil graag een ode brengen aan mijn vroegere schooljuffrouw, juffrouw De Graaff. Ze heeft niet alleen mij maar ook mijn moeder leren lezen en schrijven. Op de Prinses Ireneschool stond zij de eerste drie jaren voor onze klas. Het feit dat ze zowel bij mijn moeder als bij mij in het poëziealbum heeft geschreven is iets om te koesteren. Wat ik me nog van de schooljaren herinner is dat ze een keer heeft geprobeerd om mij in de prullenbak te stoppen. Ik had iets uitgehaald of een bijdehante opmerking gemaakt en toen zei ze: 'Ik stop jou in de prullenbak'. Prompt tilde ze me op, maar omdat ik mijn handen vrij had kon ik die bak steeds een eindje verder zetten, de hele klas door tot grote hilariteit van mijn klasgenoten. Uiteindelijk zette ze me maar weer op de grond.
Gerda Boone-van Willegen, Emmen

Meesterverteller Stuij

In het begin van de jaren '50 van de vorige eeuw hadden ze op Biggekerke nog twee lagere scholen; de hervormde en de gereformeerde school. In de gereformeerde school was meester Stuij de onderwijzer van de eerste drie klassen. Het was een heel sociale man die wel wat kon hebben van de kinderen en daar ook goed mee kon omgaan, maar op zijn tijd kon hij ook streng zijn. Wanneer hij over zijn bril de klas in keek dan wisten we dat het nu over moest zijn. Het was dan ook verboden om te snoepen tijdens de les, maar tijdens een vertelling schoot er bij hem een snoepje uit zijn mond. Hij kon het nog net opvangen om weer terug te doen daar waar het hoorde. Hij kleurde, maar vertelde heel snel verder. Hij maakte zelf ook allerlei herkenbare miniatuurgebouwen die wij dan op de uitgespreide landkaart moesten zetten op de plek waar het thuis hoorde. Zoals een strandhokje bij Zandvoort of Zoutelande en andere gebouwen die bij de kolenmijnen, de veenkoloniën of de staalfabrieken hoorden. Na zes jaar wenste meester Stuij ons alle goeds of je nu naar de HBS ging of de ambachtsschool of wat dan ook, je was voor hem allemaal hetzelfde.
Adrie van Sluijs, Meliskerke

Bij het onderwerp 'favoriete juf of meester' schiet mij als eerste de naam van meester Van Veen te binnen, het hoofd van de 'klompenschool' aan de Beestenmarkt in Goes. Met z'n groene duffelse jas en een alpino, half opgerookte sigaar in z'n hand, sociaal en rechtvaardig. De tweede naam is die van meester Noordermeer, docent Nederlands en Geschiedenis aan de ulo in de Van Dusseldorpstraat. Hij las mijn opstellen voor

Mijn favoriete zevende jaar

in de andere klassen en mijn eindexamencijfers waren een 9 voor Geschiedenis en een 8 voor Nederlands.
De beste herinneringen heb ik aan meester Van Liere die les gaf aan de 7e en 8e klas, het zogenaamde vglo, voortgezet lager onderwijs. Dat was voor kinderen die wilden gaan werken, maar nog te jong waren.
We kregen handenarbeid, maar brachten ook bezoekjes aan de telefooncentrale en de Keuringsdienst van Waren. En we trokken de Poel in om naar planten te kijken of gingen op de fiets naar de Kaloot. Ook voerden we toneelstukjes op en maakten we een muurkrant. Kortom, voor mij het favoriete schooljaar van m'n leven, die 7e klas.
A. Visser, Goes

Een zoete tabaksgeur in de klas

Meester Burger was 'onze meester' eind jaren vijftig/begin zestig. In Nieuwdorp zaten we bij hem in de derde en vierde klas. In die tijd gaf de meester alle lessen, iedere dag, de hele week. Nou ja, bijna dan. De meisjes kregen handwerken van juffrouw Meyler. De jongens hadden handenarbeid samen met de meester. Meester Burger kon prachtig vertellen, vooral geschiedenisverhalen. Dan ging hij op de hoek van zijn tafel zitten. Hij rookte graag een pijp, een kromme, en dan rook de hele klas naar de zoete tabaksgeur van Voortrekkerstabak.
Meester Burger legde ons uit wat breuken waren – met stokjes in vele kleuren en maten, zodat we de breuken konden zien en 'maken' en begrijpen wat hij bedoelde. Een tiende was 1 van de 10 stukjes, allemaal even lang. Hij had dat systeem zelf gemaakt.
Samen met meester Burger fietsten we na schooltijd naar de schorren om naar de vogels te kijken en om in de broedtijd de meeuwennesten te zoeken. We mochten er vooral niet aankomen.
Als we tekenen hadden en onze tekening aan hem lieten zien bij zijn bureau, kon hij er altijd met een paar kleine aanpassingen iets veel mooiers van maken. En in de herfst maakten we een herfsttafel met paddenstoelen en herfstbladeren.
Saskia Gelderblom (Vøyenenga, Noorwegen), Loe de Jager en Els Spruit Leerlingen van de openbare lagere school Nieuwdorp, 1959/61

Mijn favoriete leraar

In de jaren '70 waren er geen Havo en VWO op Tholen. Wij waren aangewezen op Bergen op Zoom. Ik zat op Roncalli. Hier was een bijzonder onderwijssysteem: elk lesuur gaf een docent het eerste halfuur les en hield daarna zijn mond. Je kon dan voor jezelf gaan werken of een toets doen. De heer Zijp gaf aardrijkskunde. Hij kon zo boeiend vertellen dat ik het altijd jammer vond als het eerste halfuur om was. Dit terwijl aardrijkskunde helemaal niet mijn lievelingsvak was. Als Sinterklaas op school kwam, schitterde hij door afwezigheid. Wel was er een treffende gelijkenis tussen de Goedheiligman en de heer Zijp! Om met zijn dochter te spreken: hij wás Sinterklaas!
Hans van der Stel, Maastricht

Helaas kunnen wij niet alle reacties plaatsen. Wij bewaren uw inzending wel, ter inspiratie voor toekomstige edities.

Op onze website treft u ook herinneringen van lezers: **www.zeeuwsweerzien.nl** onder het tabblad 'van lezers'.

Veel leesplezier!

Samen lezen en herinneren

Uitnodiging

Wat weet u er nog van?
Had u op de kleuterschool, lagere school of voortgezette opleiding een favoriete juf of meester? Iemand die u inspireerde, van wie u iets specifieks heeft geleerd, die mooi kon vertellen, een versje in uw poesiealbum schreef... Wie weet heeft u nog een mooie anekdote. Wij horen uw verhalen graag!

Geef u op voor een bijeenkomst
Kom langs op één van de locaties verspreid over Zeeland. Vrijwilligers van Zeeuws Weerzien zijn aanwezig om u welkom te heten met een kopje koffie of thee. Zij gaan graag met u in gesprek over het thema van deze krant. Uw herinneringen vormen een goede aanvulling op de Zeeuwse verhalen die wij verzamelen.

Toegang
De toegang is gratis. Neem gerust een kennis of buurman/buurvrouw mee. Op sommige locaties vragen wij een vrijwillige bijdrage voor een kopje koffie of thee.

Aanmelden
U bent altijd welkom, dus kom gezellig langs. Heeft u vragen, neem dan contact op met Rina Cevaal via leesteams@zeeuwsweerzien.nl.

Kijk op www.zeeuwsweerzien.nl/leesteams voor actuele informatie en (nieuwe) bijeenkomsten bij u in de buurt.

Onze vrijwilligers ontmoeten u graag in:

ZEEUWS-VLAANDEREN

Multi Functioneel Centrum De Kirke
Graaf Jansdijk A190 4554 AM Westdorpe
Maandag 2 november, aanvang 14.30 uur

Buurthuis de Triangel
Korte Kerkstraat 26, 4531 CL Terneuzen
Donderdag 12 november, aanvang 13.30 uur

ZUID-BEVELAND

SVRZ Erasmuspark
Troelstralaan 160, 4463 XZ Goes
Woensdag 18 november, aanvang 14.15 uur

Villa Ter Weel
Joannaplantsoen 1, 4462 AV Goes
Donderdag 19 november, aanvang 14.00 uur

Bibliotheek Kapelle
Vroonlandseweg 49, 4421 BW Kapelle
Donderdag 26 november, aanvang 15.00 uur

Cederhof (Mannensoos)
Cederlaan 9, 4421 BZ Kapelle
Donderdag 26 november, aanvang 10.00 uur

Cederhof (Vrouwensoos)
Cederlaan 9, 4421 BZ Kapelle
Dinsdag 10 november, aanvang 10.00 uur

Cederhof DB
Cederlaan 9, 4421 BZ Kapelle
Donderdag 5 november, aanvang 13.30 uur

De Inloop Hoornbeeckcollege
van Dusseldorpstraat 45, 4461 LT Goes
Donderdag 3 december, aanvang 14.00 uur

NOORD-BEVELAND

Stichting Ouderenzorg Noord-Beveland - Amaliahof
Eduard Flipselaan 1, 4491 GS Wissenkerke
Vrijdag 13 november, aanvang 14.00 uur

SCHOUWEN-DUIVELAND

Bibliotheek Zierikzee
Hatfieldpark 1, 4301 XC Zierikzee
Vrijdag 11 december, aanvang 14.30 uur

Museum de Burghse Schoole
Kerkstraat 3, 4328 KH Burgh Haamstede
Vrijdag 30 oktober, aanvang 14.00 uur

WALCHEREN

Bie de Buren
Markt 15, 4341 EM Arnemuiden
Donderdag 26 november, aanvang 14.00 uur

Ontmoetingscentrum Brouwershof
Aanloop 1, 4357 HK Domburg
Woensdag 3 november, aanvang 11.00 uur

Zuss&Coffee
Brouwerijstraat 3, 4371 EJ Koudekerke
Donderdag 19 november, aanvang 14.00 uur

Inloop koffiemorgen, 't Gasthuis
Noordpoortplein 2, 4331 RN Middelburg
Donderdag 12 november, aanvang 10.30 uur

ZB Bibliotheek van Zeeland
Kousteensedijk 7, 4331 JE Middelburg
Woensdag 18 november, aanvang 14.00 uur
Dinsdag 15 december, aanvang 14.00 uur
Woensdag 20 januari, aanvang 14.00 uur

Inloop Koffiemorgen Het Palet
J. van Reigersbergstr.24336 EL Middelburg
Woensdag 25 november, aanvang 10.00 uur

Hof Mondriaan
Vrijlandstraat 28, 4337 EG Middelburg
Woensdag 18 november, aanvang 14.30 uur

Hof Ter Veste (recreatieruimte 2de etage)
Hof Ter Veste 1, 4333 HJ Middelburg
Donderdag 26 november, aanvang 14.00 uur

Dorpshuis Ons Dorpsleven Theater De Verwachting
Dorpsstraat 22-24, 4389 TP Ritthem
Dinsdag 17 november, aanvang 14.30 uur

Korenmaat
Kerkstraat 6, 4351 AK Veere
Vrijdag 20 november, aanvang 14.00 uur

SVRZ De Kreek
Krekepad 37, 4361 JJ Westkapelle
Woensdag 28 oktober, aanvang 10.30 uur

In de bibliotheek van Kapelle komen lezers bij elkaar om herinneringen te delen met redacteur Albert Kort.
Foto: Bibliotheek Kapelle

Zeeuws Weerzien komt naar u toe

Samen praten over vroeger: dat zorgt voor betekenisvolle ontmoetingen.
Herkenbare verhalen om met elkaar te delen. Op diverse plekken verspreid over Zeeland gaan vrijwilligers van Zeeuws Weerzien in gesprek met ouderen over hún herinneringen aan het thema van onze krant.
Dat zijn gezellige bijeenkomsten, waarbij ook een serieus gesprek niet uit de weg wordt gegaan.
Kom ook eens langs op een locatie bij u in de buurt. Wij horen uw verhalen graag.

De redactie van Zeeuws Weerzien bestaat uit gepensioneerde journalisten en tekstschrijvers die zich met veel plezier en geheel vrijwillig voor Zeeuws Weerzien inzetten.
Vier keer per jaar komen zij bij elkaar om een nieuwe editie voor te bereiden. | Foto: Margreeth Ernens

Uw steun is onmisbaar

Ruim 60 vrijwilligers zijn met hart en ziel betrokken bij de samenstelling van deze krant en de organisatie van de leesbijeenkomsten.
Om de krant gratis te kunnen blijven aanbieden, zijn wij afhankelijk van sponsors en donaties.
U kunt ons op twee manieren steunen: door middel van het plaatsen van een advertentie in de krant (neem contact op via adverteren@zeeuwsweerzien.nl voor de diverse mogelijkheden) of door middel van een donatie via **IBAN NL37 RABO 0336 2762 73** t.n.v. Stichting Zeeuws Weerzien. Uw gift wordt volledig ingezet voor de vormgeving, productie en verspreiding van de krant. Zeeuws Weerzien is ANBI genoteerd – uw gift is aftrekbaar van de belasting.

Dankuwel voor uw gewaardeerde gift

Wat fijn dat u reageert op onze herhaalde oproep om ons financieel te steunen. We zijn erg blij met iedere gift, want zonder uw hulp kan de krant niet voortbestaan. Helaas hebben wij geen adresgegevens van donateurs om een persoonlijk bedankje te kunnen sturen. Daarom op deze plek een welgemeend DANKUWEL namens het hele team. Wij zijn ontroerd door de anonieme giften die wij hebben ontvangen. Het sterkt ons in ons enthousiasme om de krant ook volgend jaar weer voor u samen te stellen.